

Sesiune plenară

SENTIMENUL DE CULPABILITATE LA FEMEILE ABUZATE ÎN COPILĂRIE

Natalia ROTARU - SÎRBU, doctorand, UPS „Ion Creangă”,
lector universitar, ULIM
Angela VERDEȘ, conf. univ., dr. UPS „Ion Creangă”

CZU 159.942:343.222-055.2

Abstract: *In the present article it was investigated the feeling of Culpability with women abused in childhood in comparison with the group of nonabused women through the means of questionnaires of cognitive emotional coping was applied (CERQ, Garnefski, Kraaij și Spinhoven, 2001). It was stated the following: frequency Self-blaming and the Culpability of others with abused women is high in comparison with the group nonabused women existing at the same time significant differences at these scales for the two investigated groups. In the group of abused women the incidence of Self-blaming is high in the approached strategies of coping, centering the thoughts on a personal blaming for the stressful experience in their childhood. The Culpability of others in the group of the abused women occurs more often as a strategy of copy, orientating the thoughts to the responsibility of other actors on the family scene for their own traumatized experience.*

Keywords: *feeling of culpability, abuse, culpability of other people, autoclavery, abused women.*

Trăim într-o perioadă cu multe schimbări radicale și permanente atât la nivel socio-economic, politic cât și în aspectele care țin de dezvoltarea și educarea continuă a copiilor. Tânăra generație nu reușește să își formeze un model de valori personale, traversând permanent o confuzie emoțională și incapacitatea exprimării trăirilor, sentimentelor, având la bază modele parentale în care se acceptă exprimarea și

verbalizarea doar a emoțiilor pozitive, cele negative fiind de cele mai multe ori refulate și interiorizate. Repond spunea că "anomaliile caracterologice sunt consecința dezvoltării incorecte a psihicului legate de greșeli sau insuficiențe ale educației" [7, 38]. Cu toate acestea oamenii au tendința de a-și permanentiza trăirile în tot spectrul de emoții, de multe ori apărând o disonanță între trăirea și exprimarea emoțiilor pozitive și celor negative, cu consecințe grave până la îmbolnăvire.

Sentimentului de culpabilitate este un sentiment trăit de fiecare persoană chiar din frageda copilărie, formându-se din relaționarea cu adulții de referință (părinții, educatorii, cadrele didactice).

Conform dicționarului român de sinonime termenul culpabilitate este definit ca "greșeală, abatere, eroare, păcat, vină, acuzarea, acuzație, învinovățirea, învinuirea" [2, pag. 79]. Dicționarul de psihologie La Rousse definește culpabilitatea ca starea în care o persoană a comis o faptă condamabilă: fie că e o faptă reală - obiectivă prin care se explică violarea gravă a unei reguli, fie că e o interpretare subiectivă a personalității umane care se exprimă inconștient în comportamentul persoanei sau poate fi o crimă nemărturisită sau imaginară [4].

Psihanaliștii spun că apariția sentimentului de culpabilitate este legat de complexul Oedip și sexualitate.

Conform teoriei atașamentului a învinovăți și a se plînge reprezintă protest împotriva degradării atașamentului - cu alte cuvinte, partenerul cicălitelor poate fi mai incurabil decât cel supărat. În momentul în care sentimentele partenerului nesecurizant sunt ameliorate și el sau ea poate arăta vulnerabilitate, celălalt partener este mai puțin probabil să se simtă speriat și poate să ofere mai mult confort și reasigurare. Susan Johnson folosește teoria atașamentului pentru a demola dansul familial în care un partener învionovățește și se plînge în timp ce altul devine defensiv și retras [6, pag 117].

Maher descrie vinovăția ca un caz particular de neliniște care se iese din așteptarea micșorării dragostei din cauza comportamentului său.

Umaniștii afirmă că originile sentimentului de culpabilitate stau în ignorarea propriilor posibilități și valori, iar idealul psihoterapeutic îl reprezintă crearea omului activ, creativ, spontan.

După ce am definit culpabilitatea revenim la obiectul nostru de studiu legat de sentimentul culpabilității la femeile abuzate în copilărie, constatând că literatura de specialitate s-a oprit mai puțin pe aprofundarea acestui subiect.

Diversitatea și intensitatea emoțiilor traversate de femeile abuzate în copilărie își pun amprenta asupra existenței și la vârsta adultă în selectarea strategiilor de coping. Astfel revenim la cele expuse de Fisher și Riedesser (1999) și Herman (2003) că evenimentele pot răni durabil și îndelungat psihicul uman chiar și îl pot distruge în esență.

În această lucrare prezentăm o investigație axată pe studierea comparată a sentimentului de culpabilitate la femeile abuzate sau neabuzate în copilărie. Din cele 175 femei cu vârsta între 20 și 35 de ani incluse în experiment, 78 femei nu au trăit experiențe de abuz și 97 femei care au fost abuzate în copilărie.

În vederea atingerii scopului propus am aplicat chestionarul de Coping cognitiv-emoțional (CERQ), care conține 9 scale: Autoculpabilizarea, Acceptarea, Ruminația Refocalizarea pozitivă, Refocalizarea pe planificare, Reevaluarea pozitivă, Catastrofarea, Punerea în perspectivă, Culpabilizarea celorlalți.

În cadrul studiului am constatat faptul că, grupul femeilor abuzate în copilărie resimt Autoculpabilizarea la un nivel mai înalt comparativ cu cele care nu au fost expuse abuzului (fig. 1). 24,8% din femeile supuse abuzului în copilărie au un nivel ridicat de autoculpabilizare față de 15,4 % dintre cele neabuzate, iar 28,2% din femeile neabuzate au un nivel redus de autoculpabilizare față de 17,5% din femeile supuse abuzului în copilărie. Aceasta ne vorbește despre faptul că femeile abuzate au tendința de a se autoculpabiliza mai des în comparație cu grupul femeilor neabuzate.

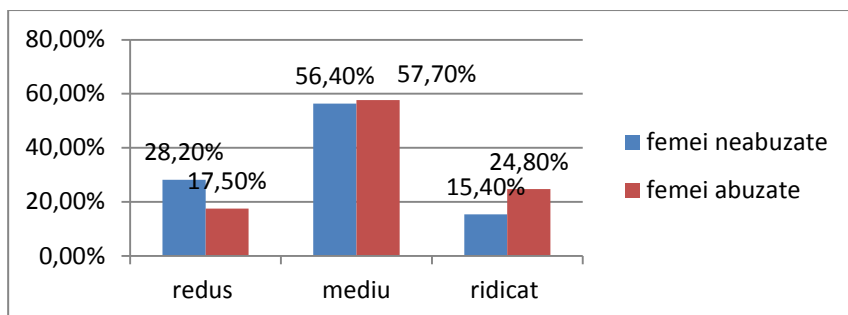

Fig. 1. Frecvența autoculpabilizării la femeile abuzate și neabuzate

Erikson considera că inconsecvența dăunează mai mult decât restricțiile excesive [8, pag 79]. Copii au tendința de a imita comportamentul care îl observă la adulții din jurul lor, aceasta fiind metoda de bază de repetare a modelelor comportamentelor nepotrivite ale adulților.

În fig. 2 vom evalua frecvența culpabilizării altora la femeile abuzate și neabuzate (vezi figura).

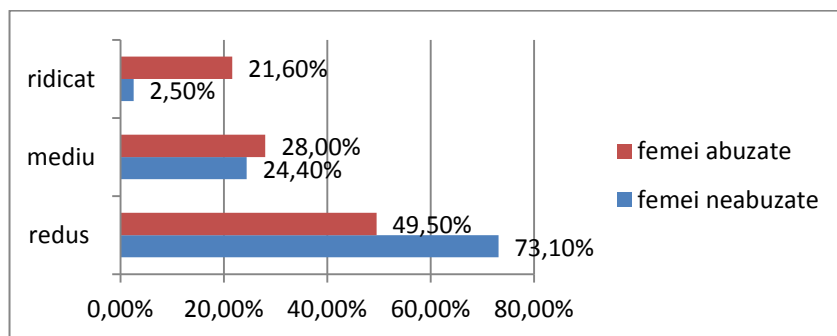

Fig. 2. Frecvența culpabilizării altora la femeile abuzate și neabuzate

Circa 21,6% din femeile abuzate în copilărie tind să învinuiască pe alții la un nivel ridicat, inclusiv pe *părinți de comportamentele acestora în prezent* (explicând că așa au fost învățate sau că nimeni nu le-a ajutat atunci când ele erau mici) și aceasta le permite femeilor

mature să *nu își asume responsabilitate pentru schimbarea* situației actuale în care trăiesc. Sentimentul vinovăției apare nu numai după *ce au săvârșit o faptă rea*, dar chiar și atunci când *intențiile lor nu s-au realizat* și ei găsesc vina în cei din jurul lor fie că aceste persoane *nu au intervenit* când ele au cerut ajutor, fie că *persoanele apropiate le-au oprit de a cere ajutor*. (Ex din mărturiile femeilor: "Dacă mama nu ar fi strigat la tata când acesta era în stare de ebrietate, atunci tata nu avea să o bată pe mama și pe noi").

În scopul evaluării diferențelor dintre valorile medii ale scalei culpabilizarea altora și autoculpabilizarea am aplicat Testului statistic T-Student (fig. 2).

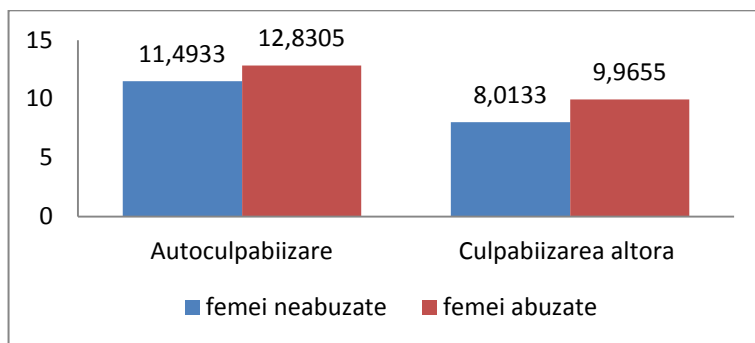

Fig. 3. Valorile medii ale Autoculpabilizării și Culpabilizării altora pentru grupul persoanelor abuzate și neabuzate

Acesta ne-a permis să identificăm diferențe statistice semnificative între valorile medii la ambele scale la femeile abuzate și femeile neabuzate în copilărie. La scala de Autoculpabilizare $t=2,33$, iar $p=0,021$, iar la scala de Culpabilizarea altora $t=2,232$; $p=0,022$. Este demonstrat că, *autoculpabilizarea este legată de așteptarea aprecierii negative a acțiunilor persoanei de către alții sau de așteptarea pedepsei pentru faptele ei. Autoculpabilizarea victimei are efect de a elibera*

agresorul de stigma socială și oferă legitimare a acțiunilor de repetare a abuzului pe viitor.

Femeile abuzate *sunt dominate de sentimentul că au comis o greșeală*, că la moment fiind maturi nu pot să schimbe situația în familia lor, iar părinții continuă să trăiască și acum manifestând aceleași comportamente agresive unul față de altul.

În concluzie putem spune că frecvența Autoculpabilizării și a Culpabilizării altora la femeile abuzate este mai mare în comparație cu grupul femeilor neabuzate, existând totodată, diferențe semnificative la aceste scale pentru cele două grupuri investigate. În grupul femeilor abuzate incidența Autoculpabilizării este mai mare în strategiile de coping abordate, centrând gândurile pe învinovățirea personală pentru experiența stresantă din copilărie. Culpabilizarea altora la grupul de femei abuzate survine mai des ca strategie de coping, orientându-și gândurile spre responsabilizarea altor actori din scena familiei pentru experiența traumatizantă proprie.

Trăirea unui sentiment moderat de vinovăție, care nu capătă proporții poate contribui la autoreglarea conduitei și la armonizarea raporturilor interindividuale cu cei din jur. În cazul trăirii unui sentiment de vinovăție profund indiferent că este orientat spre sine sau spre alții, acesta blochează potențialul de dezvoltare și de afirmare a personalității individului. Fiercare din noi are nevoie să se simtă în siguranță din punct de vedere fizic și emoțional, pentru ca riscurile și amenințările din exterior și interior să nu pună în pericol identitatea și integritatea individului.

Pentru a micșora nivelul de autoculpabilizare și culpabilizarea altora, femeile ce au trăit experiențe de abuz în copilărie au nevoie de un program amplu de recuperare psihologică a traumelor din copilărie. Procesul de rehabilitare a femeilor abuzate în copilărie este unul de durată și trebuie să fie bazat pe:

1. *Informarea despre violență* și consecințele de lungă durată pentru femei și viitorul ei personal precum și a membrilor familiei ei;

2. *Identificarea resurselor personale* (cognitive, emoționale și comportamentale);
3. *Formarea și dezvoltarea abilităților de exprimare emoțională*, verbalizarea și gestionarea emoțiilor în situații de criză;
4. *Dezvoltarea abilității a solicita și accepta ajutor profesionist.*

Bibliografie:

1. Barus Jacqueline Michel, Giust-Desprairies Florence, Ridel Luc, Crize Abordare psihosocială clinică, Editura Polirom Iași 1998, 248 p.
2. Bulgăr Gh. Dicționar de sinonime, Editura Lucman 2006, 381 p.
3. Dumitrescu Ion Adolosenței lumea lor sirituală și activitatea educativă, Editura Scrisul Românesc, Craiova 1980, 262 p.
4. Larouse Marele dicționar al psihologiei, traducere de: Aliza Ardeleanu, Sabina Dorneanu, Nicolae Baltă, Alexandra Borș, Matei Georgescu, Nicolae Dumitrașcu, Diana Lupu, Genoveva Teleki, Irina de Hillerin, Rodica Chiriacescu, 2006, 1360 p.
5. Madanes Cloe Terapia strategică de familie, editată de Institutul pentru Cuplu și Familie, 2011.
6. Michael P. Nichols și Richard C. Swartz Terapia de familie. Concepte și metode ediția 6, pag 117, editura Institutul copilului și familiei, 2004.
7. Muntean A., Munteanu A., Violență, traumă, reziliență, Polirom, 2011.
8. Robert J. Ackerman, Fiicele perfecte, Editura Trei, 2016
9. Ruppert Franz Traumă, atașament, constelații familiale, ppsihoterapia traumei, Editura Trei, 2012.

